

MUZEJNÍ

SPOLEK

**V UHERSKÉM HRADIŠTI
občanské sdružení**

SPOLKOVÝ ZPRAVODAJ

číslo 11., prosinec 2014

100
1914 – 2014

SLOVÁCKÉ
MUZEUM
V UHERSKÉM
HRADIŠTI

MUZEJNÍ

SPOLEK
V UHERSKÉM HRADIŠTI
občanské sdružení

Z archivu Studia amatérského filmu Uherské Hradiště

Již několik let nabízí Muzejní spolek a Slovácké muzeum v Uherském Hradišti zájemcům o historii našeho regionu cyklus promítání filmů z archivu Studia amatérského filmu Uh. Hradiště.

Amatérský film má v Uherském Hradišti dlouholetou tradici, již v období první republiky vznikly první filmové snímky, převážně rodinné dokumenty. V roce 1960 bylo založeno Studio amatérského filmu a jeho členové se postupně od žňových agitek a podobně laděných propagandistických snímků věnovali také natáčení satiricky zaměřených filmů. Jeden z nich nazvaný „TSTTT (Týká se to také tebe)“ dal o patnáct let později název uznávané celostátní soutěži.

V sedmdesátých a osmdesátých letech členové SAFu nasbírali řadu cen na soutěžích a přehlídkách, ročně vzniklo v průměru kolem dvaceti filmů. Od své původní domény – hraného filmu postupně přešli k natáčení publicistických a dokumentárních snímků. I v této oblasti získali množství cen, jen těžko je lze všechny vyjmenovat.

Z činnosti SAFu vznikl obsáhlý archiv, který byl díky iniciativě jeho předsedy Ing. J. Demla a Muzejního spolku v Uh. Hradišti digitalizován a s jeho obsahem je veřejnost postupně seznamována.

V rámci pokračování volného cyklu promítání filmů uspořádal náš spolek ve spolupráci s muzeem svou první akci roku 2014. Ve čtvrtek 30. ledna 2014 navštívili zájemci o dnes již historické amatérské filmy Přednáškové centrum Slováckého muzea, aby zhlédli další digitalizované filmy. Ing. Jiří Deml tentokrát namíchal koktejl ze svých filmů nejen dokumentárních, ale také hraných. A byly to filmy zajímavé, stejně jako komentář, který si k nim autor připravil! První z nich, nazvaný Památky na Uherskohradištsku, zachycuje nejvýznamnější památky celého okresu. Většina přítomných, jichž se sešel jako obvykle hojný počet, měla možnost si po jeho zhlédnutí uvědomit, jak se od té doby (film vznikl koncem 70. let 20. století) zlepšil stav většiny památek našeho regionu. Následovaly dva hrané filmy, z nichž Hvězdička svým obsahem i pojetím vyvolala mezi přítomnými značné obveselení. Poslední ze snímků, Oblačný den, ověnčený řadou cen (za všechny připomeňme cenu předsedy Asociace UNESCO, kterou získal v japonské Hirošimě), zaujal svým protiválečným poselstvím. Po skončení promítání se rozproudila čilá debata, při níž autor filmů zavzpomínal

na události, které se během natáčení přihodily, a také na některé z herců, s nimiž tehdy spolupracoval.

Po téměř dvou hodinách jsme se rozešli do svých domovů s ujištěním, že i v příštím roce Ing. Deml pro nás připraví další pokračování. Budeme se těšit!

PhDr. Blanka Rašticová

Valná hromada 6. února 2014

Valná hromada se konala za účasti 51 člena spolku.

Program shodný s pozvánkou byl bez připomínek schválen:

- 1) Zahájení
- 2) Volba mandátové, návrhové a volební komise
- 3) Zpráva o činnosti představenstva a plnění programu činnosti v roce 2013
- 4) Zpráva o hospodaření MS za rok 2013
- 5) Zpráva revizní komise
- 6) Zpráva o přijetí členů v roce 2013
- 7) Návrh programu činnosti na rok 2014
- 8) Diskuse
- 9) Usnesení

Do mandátové a návrhové komise byli navrženi a poté jednomyslně zvoleni: Ing. J. Hrabec, Ing. J. Hron a Ing. arch. H. Mazůrková. Mandátová komise vyhlásila počet přítomných (51) a prohlásila valnou hromadu za usnášeníschopnou. Zprávu představenstva o činnosti přednesl předseda.

Konstatoval, že valná většina akcí uložených předchozí valnou hromadou byla splněna. Představenstvo se scházelo podle potřeby. Po většinu roku však řešilo vyvstálé problémy prostřednictvím moderních technických pojítek. Pokud se sešlo, bylo to vždy v potřebné většině a vždy byla přizvána k jednání i revizní komise. Zápisy z pěti zasedání obsahují vše, co bylo nutno během roku odhlasovat. Projednávaly se vesměs záležitosti týkající se členské základny a organizačních a finančních záležitostí k akcím programu. Během roku nastal problém se zájezdem do Rakouska – přeshraniční

přeprava osob po rakouském území je službou podléhající dani z obratu, což se spolku doposud nedotýkalo, neboť daňovou povinnost plnil náš smluvní dopravce. Od roku 2013 však ČSAD a další dopravci nesmějí tuto daň odvádět, povinnost přechází na objednatele, což znamená, že by se spolek musel jako poplatník registrovat u finančního úřadu ve Štýrském Hradci atd. Stálo by to dost peněz a ještě víc práce. Řešení nakonec našli dr. Rašticová a dr. Smišťík s CK Veligrad tour, s níž se uzavřela mandátní smlouvu na obstarávání našich zájezdů do Rakouska či Německa.

Rovněž účinnost nového občanského zákoníku se stala předmětem jednání předsednictva. Rozhodnuto prozatím nereagovat, neboť Dr. F. Smišťík zákoník prostudoval a dle jeho doporučení nebude zatím nutno dělat žádné změny, současné stanovy až na drobné detaily odpovídají.

V loňském programu byla první akcí ve spolupráci se Slováckým muzeem přednáška pp. Mgr. Petra Dreslera, Ph.D., a Bc. Michala Vágnera o geofyzikálním průzkumu části Masarykova nám., kde stával do r. 1785 kostel sv. Jiří. Komorní sál Reduty byl 21. února obsazen do posledního místa. Přednesené informace podporují úvahy předchozích badatelů, že presbytář zbouraného kostela mohl být vybudován na pozůstatcích původní kaple sv. Jiří.

2. března pak následovala návštěva výstavy Božská hra v GVV v Ostravě – výstava 250 děl geniálního Jana Zrzavého. Využita byla již vyzkoušená železniční doprava, stejně jako ochotná a fundovaná průvodkyně dr. Radana Parmová. Její výklad umocnil dojem z vystavených děl.

Další akcí, opět ve spolupráci s muzeem, byla 21. března přednáška MUDr. Zdeňka Horáka o jeho zážitcích na třítydenní cestě po západní Kanadě a po Aljašce. Svůj dvouhodinový výklad doprovázel mnoha fotografiemi a mimo ukázek přírodních krás se neopomněl zmínit o historii.

Hned o dva dny později se vydal autobus plný uměnímilovných spolkářů do Albertiny ve Vídni. Hlavním cílem byla výstava Bosch, Brueghel, Rubens, Rembrandt – kresby, ale také Max Ernst, Retrospektive a další výstavy v Belvederu, v Leopold-Museu, v Kunstforu i jinde. Protože i nevlídné počasí se dá ve vlídné Vídni úspěšně přecukat, hodnocení akce bylo příznivé.

20. dubna se uskutečnila procházka po Brně. Téma návštěva vily Tugendhat a zajímavosti architektury 1. pol. 20. století vyvolalo nebyvalý zájem. V Mgr. Jindřichu Chatrném a dr. Dagmar Černouškové zajistili Ing. Slezák s dr. Rašticovou vynikající průvodce. Po podrobné prohlídce vyhlášené vily následovala procházka Černými Poli a po obědě pak Masarykovou čtvrtí s hlavní osou v ulici Barvíčově. V ostrém aprílovém větru se končilo na nám. Míru a kostela sv. Augustina.

18. května spoluorganizoval spolek s etnografickým oddělením muzea tradiční, již 11. ročník cyklovýletu za poznáním památek regionu. Volba trasy po nejbližším okolí Hradiště jistě nebyla důsledkem toho, že dámy z etnografického oddělení neholdují bicyklování, ale důsledkem vědomí, že to, co má člověk nejbližše obvykle přehlíží s tím, že „šak sa tam nikdy zajde“. Trasa vedla přes Panský dvůr, kostel a památkový

domek v Kunovicích, kapli sv. Anežky České do Potomákova muzea v Popovicích. Odborný doprovod zajistila dr. Habartová. Nepříliš vlídné počasí – před polednem pořádný liják – způsobilo účast jen 16 cyklistů.

Další akce následovala 31. srpna. Plně obsazený autobus vyrazil na jih za památkami Burgenlandu. Prvním cílem bylo hlavní město této spolkové země Eisenstadt s jeho vyhlášeným zámek Esterházy. Po prohlídce výstavy Glanzlichter des Schlosses Esterházy, monumentálního Haydnova sálu, zámeckého parku a dalších památek následoval přejezd do Halbtunu. Zde jsme mimo poklidné prohlídky barokního zámku a jeho rozsáhlého parku narazili na zahrádkářský jarmark. Po jistých problémech se vstupným bylo nakonec možno vstoupit a zhlédnout velkou výstavu Jantar – zlato severu.

Poslední loňskou akcí spolu s muzeem byla 13. listopadu komentovaná prohlídka výstavy Eduarda Ovčáčka v Galerii muzea s besedou s autorem a s kunsthistorikem PhDr. Ludvíkem Ševečkem. Zajímavá, mohla být více navštívena.

Poslední plánovaná akce – předvánoční zájezd do Vídně se neuskutečnil pro nepředvídané problémy s dopravou, resp. s parkováním autobusu – adventní omezení, o němž jsme nevěděli.

Z programu vypadly i další akce. U některých nebyl nalezen vhodný termín, jako promítání filmů SAFu a Lednicko-valtický areál. O výstavu Landesausstellung Poysdorf nebyl dostatečný zájem a vstoupily do toho též povodňové problémy.

Celý loňský rok byl ve znamení 1 150. výročí příchodu sv. Cyrila a Metoděje, proto se upustilo od přednášky prof. M. Pojsla, neboť ho ve stejném období se stejným tématem předběhl prof. V. Vavřínek. Ale mnozí členové se sešli na Noci věrozvěstů na Výšině sv. Metoděje 14. června a nemnozí i o měsíc později na slavnostní pravoslavné liturgii – bylo to důstojné a velmi působivé.

Závěrem předseda připomenul, že rok 2014 je 10. rokem spolku, přičemž označil dosavadní existenci za období plné činnosti a života. Předsednictvo navrhne toto výročí vhodně připomenout. Nakonec poděkoval všem aktivním členům spolku, zejména místopředsdkyni dr. Rašticové.

Zprávu o hospodaření spolku přednesla hospodářka Jitka Zpěváková:

Finanční zpráva o hospodaření Muzejního spolku v Uherském Hradišti za rok 2013

Příjmy muzejního spolku v roce 2013 tvořily:

• nevyčerpané zůstatky na účtu a v hotovosti z roku 2012	78 334,17 Kč
• členské příspěvky z roku 2013 ve výši	12 750,00 Kč
• poplatky za zájezdy	33 520,00 Kč
• úroky z účtu 2013	155,94 Kč

PŘÍJMY 2013 CELKEM

124 760,11 Kč

Výdaje byly čerpány k zabezpečení plánovaných akcí muzejního spolku pro rok 2013 v následující výši:

- náklady na vyplacené honoráře za realizaci přednášek a přípravu spolkového Zpravodaje včetně odvodu daně z příjmu – E. Pelikánová, dr. M. Vágner, P. Dresler, pí Hejznarová, E. Ovčáček, dr. L. Ševeček 7 320,00 Kč
- dopravné na zájezdy 32 885,00 Kč
- občerstvení, víno pro průvodce 3 072,00 Kč
- blahopřání 29,00 Kč

VÝDAJE 2013 CELKEM

43 356,00 Kč

Hospodaření muzejního spolku za rok 2013 skončilo s kladným zůstatkem ve výši 81 404,11 Kč

Tento zůstatek bude převeden pro použití činnosti spolku do roku 2013.

Valná hromada zprávu schválila.

Předseda revizní komise JUDr. František Smitšík přednesl zprávu o revizi hospodaření. Valná hromada ji vzala na vědomí.

Místopředsedkyně spolku PhDr. Blanka Rašticová přednesla zprávu o přijetí členů v roce 2013 – nebyl přijat žádný člen, zemřela paní Marie Drgová (22. 12.). Předsednictvo projednalo a schválilo přijetí 7 nových čekatelů členství.

K 31. 12. 2013 měl spolek 98 členů, 1 člena kolektivního a 43 čekatelů členství.

V dalším bodě jednání předložilo předsednictvo návrh plánu činnosti na rok 2014. V diskusi pak předneseny náměty na doplnění programu:

PhDr. J. Jančář doporučil doplnit do programu oslavy 100. výročí muzea, doc. Galuška informoval o konání výstavy Velká Morava v MZM, která bude zahájena v listopadu 2014 a potrvá do února 2015 a nabídl možnost návštěvy pracoviště MZM v Uherském Hradišti.

Ing. Slezák informoval o výročí rodu pánů z Kunštátu, k němuž budou od června přístupné výstavy Soumrak středověku na hradech Kunštát (ve stále expozici) a Pernštejn (sezonní). Předsednictvo se návrhy bude zabývat a dle možností je doplní do programu činnosti. Konečná verze programu činnosti v roce 2014 bude členům zasílána e-mailem a poštou.

Ředitel Slováckého muzea PhDr. Ivo Frolec informoval o připravovaných oslavách 100. výročí Slováckého muzea – pozvánky na všechny akce budou zasílány e-mailem a poštou a všichni členové spolku a čekatelé členství budou vítanými hosty.

Mandátová, návrhová a volební komise konstatovala, že z 98 registrovaných členů spolku je přítomen 51 člen, v souladu s čl. 7, odst. 3 stanov, je valná hromada usnášeníschopná, a tudíž mohlo být schváleno usnesení, což bylo jednomyslně provedeno.

Výsledky průzkumů hradů Zlínského kraje (Buchlov, Starý a Nový Světlov, Engelsberk, Uherský Ostroh)

Ve čtvrtek 20. února se uskutečnila druhá přednáška pořádaná spolkem pod názvem Výsledky průzkumů hradů Zlínského kraje (Buchlov, Starý a Nový Světlov, Engelsberk, Uherský Ostroh). Radim Vrla, odborný pracovník NPÚ – územního odborného pracoviště v Kroměříži, v ní seznámil s výsledky provedených památkových průzkumů a představil některé nové objevy.

K nim patří i objev pozůstatků raně gotického paláce hradu Buchlova, který se zde nacházel ve 2. polovině 13. století (dochovaná dispozice a některé architektonické detaily). Tento palác prošel mimo jiných velkolepou pozdně gotickou přestavbou v závěru 15. století provedenou tehdejšími zástavními držiteli hradu, pány z Cimburka. V hmotě romantického novogotického zámku Nový Světlov byly objeveny dochované podstatné části pozdně středověkého hradu, průzkumy při posledních opravách přinesly nové poznatky a zpřesnění dosavadních znalostí.

K nejnovějšímu zjištění došlo v roce 2013 na hradě Starý Světlov, který byl založen zřejmě v 1. polovině 14. století jako významné sídlo jedné z rodových větví Šternberků a v 15. století se stal důležitým vojenským a strategickým centrem. Do dnešního dne se z rozsáhlého hradu, který byl na počátku 16. století zmiňován již jako pustý, dochovaly impozantní terénní útvary a pozůstatky zděných konstrukcí v prostoru hradního jádra. V rámci záchranných prací prováděných v loňském roce byly zkoumány pozůstatky unikátní brány se stopami konstrukce padacího mostu a byly získány další poznatky o paláci a fortifikačním systému.

Také výsledky stavebně historického průzkumu zámku v Uherském Ostrohu, v jehož rámci byl objasněn mimo jiné vývoj prostoru ve věži, přinesly řadu zajímavých objevů. Z nich nejzajímavější byl bezesporu nález čtveřice gotických konzul, které tvořily konstrukční součást klenebního systému interiéru středověkého hradu. Tento původně bohatě vypravený interiér se nacházel v hranolové věži hradu, jejíž zdivo tvoří dodnes výraznou součást zámecké budovy. Každá z těchto konzul sestává z horní krycí desky

a sochařsky ztvárněného obličej, shlížejícího původně na obyvatele či návštěvníky vysoké a náročně vybavené místnosti. Povrch plastik dodnes nese výrazné stopy barevné polychromie.

Poutavý výklad Radima Vrly, doprovázený množstvím fotografií a nákresů, zaujal všechny přítomné, kteří se jen neradi rozcházel po skončení přednášky. Někteří využili ochoty přednášejícího a zahrnuli ho ještě řadou dotazů.

PhDr. Blanka Rašticová

Brněnská architektura podruhé

Je zbytečné zdůrazňovat, že když jsme 26. dubna nasedali do autobusu v poněkud neurčitěm ránu a přes částečně zamlžené Chřiby vyrazili k Brnu, náš cíl, tj. brněnský Špilberk, nás už vítal slunečným dnem. Tak už to na našich výletech muzejního spolku chodí. Kromě korálkově modrého nebe nás na Špilberku přivítal i náš už známý pan magistr Jindřich Chatrný, opět se svým úžasným šperkem a bohužel opět s mírnou hlasovou indispozicí.

Pro začátek nás předal mladému průvodci, který nás provedl dochovanou částí barokního opevnění v jihozápadním bastionu hradu.

Archeologové i restaurátoři a v neposlední řadě ti, kteří to fyzicky vykopali, odvedli úžasnou práci a to jsme viděli jen část včetně tzv. naslouchacích chodeb. Dozvěděli jsme se spoustu zajímavostí, např. že Napoleon po vítězné bitvě u Slavkova hodlal Špilberk vyhodit do vzduchu, k čemuž sezval Brňany jako diváky. Prý přišli, ale naštěstí se demolice povedla jen částečně. Potom nás už převzal Mgr. Chatrný a uvedl nás do opraveného jižního křídla hradu, kteréžto prostory nyní patří Muzeu města Brna. Je tam reinstalovaná výstava O nové Brno: architektura 1919–1939 a expozice brněnské výtvarné scény od r. 1945 po současnost. Vyslechli jsme výklad o slavných i méně slavných časech

hradu-pevnosti. Prošli jsme menším nádvořím i krásnou barokní lékárnou v něm, zvenčí prohlédli hradní kapli, kterou si Němci za okupace změnili ve svůj kultovní prostor, stejně jako si přizpůsobili i ostatní hradní interiéry. Ty tedy působí opravdu kasárenským dojmem, a tím i výstava v nich je trochu stísněná, zvláště při našem hojném počtu. Nicméně expozice je nesmírně zajímavá a rozsáhlá. Prezентuje plány,

studie, fotografie, modely, nábytek i tiskoviny, dokumenty moderního urbanismu i dobové interiéry.

Nehodlám zdržovat se jmeny architektů – jsou dohledatelná, chci jen velmi ocenit našeho neúnavného průvodce, který byl schopen u každé fotografie vychrlit spoustu informací a zajímavostí. (Slabší povahy vyhledávše židle, které nebyly exponáty, usedly a vyčkaly nás zvědavých.)

Potom nás pan magistr zavedl do prostorů věnovaných výtvarnu od r. 1945 do současnosti, jehož je zřejmým fandou. S hanbou přiznávám, že mi některé artefakty připomněly zprávu o pečlivé uklízečce z nejmenované galerie, která uklidila poházené předměty, a následně se zjistilo, že narušila umělecké dílo za x dolarů. Dále jsme dostali na výběr dvě možnosti: výstavu barokních plastik, nebo výstavu angličáků. Někteří z nás zvolili možnost třetí a šli jsme si na nádvoří zakouřit a přitom se těšit pohledem na bílá oblaka.

Bylo by toho na Špilberku ještě více, ale hladoví jsme raději odešli na oběd. Cestou jsme ještě obdivovali ušlechtilou stavbu pravoslavného kostela sv. Václava na úpatí špilberského kopce – stavbu z 30. let minulého století. Jedná se o první pravoslavnou stavbu v Brně vybudovanou podle návrhu ruského architekta Petra Levického, základní kámen posvětil sám Gorazd a kopule je pozlacená nefalšovaným zlatem.

Po dobrém obědě na Starém Brně jsme zamířili na Výstaviště. Jeho areál jsme obdivovali z terasy správní budovy. Náš průvodce nám poskytl znovu velmi fundovaný výklad o historii budování, výstavách, jednotlivých pavilonech, jejich architektech i stylu a konstrukčních zvláštěnostech, ba jedinečnosti.

Na závěr našeho brněnského putování jsme ještě zajeli k právnické fakultě, vyslechli její pohnutou historii, jakož i historii (ještě pohnutější) rozměrného obrazu Antonína Procházky Prometheus přináší lidem oheň.

Ten dnes je na svém původním místě v aule, ale například válku přečkal pod uhlím ve sklepech. Bohužel autor se už nedočkal ani restaurace, ani reinstalace. Na rozloučenou jsme dostali od našeho brněnského průvodce CD inspirované tímto monumentálním obrazem, které nahráli brněnští umělci. S díky a naplnění dojmy jsme nastoupili cestu k domovu.

Mgr. Aranka Šupková

12. ročník cykloturistických výletů Se Slováckým muzeem za poznáním památek regionu

V sobotu 17. května se uskutečnil již 12. ročník cykloturistických výletů, které pořádá Slovácké muzeum ve spolupráci s muzejním spolkem. Cílem byl Velehrad, v historii výletů již podruhé. Tentokrát vedly organizátory k jeho výběru hned dva důvody – jednak byla v nově otevřeném turistickém centru instalována výstava Slováckého muzea Cyrilometodějský Velehrad, a dalším důvodem pak byla nová expozice Lapidária. Již tradičně se zájemci sešli v 9 hodin před hlavní budovou muzea a poté, co se občerstvili a seznámili s trasou, vydal se peloton čítající 16 osob na cestu. Počasí nebylo sice nejlepší, ale s chutí jsme šlápli do pedálů a vydali se do Starého Města a odtud po cyklostezce na břehu řeky Moravy do Kostelan. Tam jsme se zastavili u technické památky, nýtovaného mostu, a následně vyrazili směrem na Zlechov, kde byla plánována první občerstvovací zastávka v místním hostinci.

Po příjezdu do Zlechova jsme se zastavili u sochy sv. Jana Nepomuckého z roku 1733, který nechal postavit, jak praví nápis na podstavci, Pavel Dudešek a připomněli si význam tohoto svěťci i typické umísťování jeho soch poblíž vodních toků. Po trpělivém vyslechnutí výkladu se všichni vydali směrem k hostinci. Žel, podnik, který nám v minulosti poskytl vše potřebné, byl zavřený.

Nezbylo než se znovu vyvíhnout do sedel a vydat se dál na cestu. Abychom si vynahradili zklamání ze zavřené hospody, zastavili jsme ve Zlechově u zajímavé boží muky, která stojí při cestě do Tupes nad sklepy.

Pochází z roku 1674 a jde o jednu ze tří typologicky stejných muk ze 17. století na Uherskohradištsku (ty zbývající 2 jsou v Tupesích a Uh. Hradišti-Sadech). Žízeň už byla velká a tak následující minuty věnovali účastníci usilovnému šlapání, abychom byli co nejdříve v hostinci v Tupesích. Ten byl otevřený, a tak jsme všichni využili přestávky k občerstvení. Čas však neúprosně běžel, proto nezbylo než zavelet k další cestě. „Vyfuněli“ jsme do kopce na konci obce a pokračovali po cyklostezce na Velehrad.

Prvním cílem bylo místní turistické centrum, které v loňském roce postavila obec Velehrad, situované naproti Stojanovu. Účastníci cyklovýletu si zde prohlédli výstavu připravenou Slováckým muzeem k 1 150. výročí příchodu Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu. Její autorky, PhDr. Blanka Rašticová a PhDr. Milada Frolcová, je seznámily nejen se stručnou historií působení obou bratří na Velké Moravě a dějinami Velehradu jako významného poutního místa a dialogu mezi církvemi, ale také s vystavenými sbírkovými předměty Slováckého muzea a uměleckými artefakty, vzniklými převážně v rámci uherskohradištských medailérských sympozií.

Když nastala doba oběda, přesunuli jsme se všichni do nedaleké restaurace a tam jsme se výborně najedli. Po obědě následovala prohlídka nově vybudované expozice v Lapidáriu, nazvané Martyrion – svědkové víry XX. století, čímž došlo k naplnění plánovaného programu.

Abychom ho příjemně uzavřeli, přesunula se většina z nás do místní cukrárny. Nejen káva, ale také chutné a svým objemem velké zákusky nám dodaly sílu k návratu domů – tentokrát již individuálně. Mraky přibližující se k Velehradu a jeho okolí nás popohnaly, a tak se nám podařilo se dorazit do Uh. Hradiště „za sucha“.

PhDr. Blanka Rašticová

Lednicko-valtický výlet

Jednou z dalších velmi úspěšných akcí muzejního spolku, která se uskutečnila tradičně v sobotu, tentokrát už v hlubokém kvetoucím jaru 24. května 2014, byl poznávací výlet

do oblasti Lednicko-valtického areálu. I tentokrát nám počasí přálo. Jemnou dešťovou spršku vystřídalo sluníčko, které se sice občas schovávalo za mráčky, ale jinak počasí jako stvořené pro putování krásami moravské přírody.

Lednicko-valtický areál náleží nejen k moravským přírodním skvostům, ale právem lze říci, že je chloubou České republiky, a proto také vyhledávanou turistickou oblastí. Tento malebný kraj, na jehož rovině se střídají vinice s listnatými lesoparky a tajuplnými oky rybníků, je péčí původních majitelů Lichtenštejnů protkán i nádhernými zámky a romantickými zámeckými zákoutími, která sloužila nejen k odpočinku, ale hlavně ke společenským účelům majitelů. Jejich honosnost a vkus, s jakými jsou vybaveny interiéry, okouzlí každého turistu, který je navštíví. A kdo vtiskl tak nenapodobitelný ráz této části jižní Moravy? Byli to Lichtenštejnové, jeden z nej-mocnějších šlechtických rodů.

Lichtenštejnové (správně Liechtensteinové) pocházejí původně ze štýrsko-dolnorakouského pomezí a patří mezi nejstarší šlechtické rodiny ve střední Evropě. Své jméno odvozují od názvu hradu Liechtenstein jižně od Vídně. Nepřetržitá linie předků Lichtenštejnů započala Jindřichem I., jenž od českého krále Přemysla Otakara II. získal v polovině 13. století za věrnost v boji panství okolo Mikulova na jižní Moravě. Rodina získala rozsáhlý územní majetek nejen na území Moravského markrabství, ale i v dalších zemích Koruny české. Trvale se rod usadil na Moravě a ve Slezsku.

Rodový majetek na Moravě byl postupně rozšiřován a do roku 1945 zde Lichtenštejnové vlastnili rozsáhlé pozemky především v Lednici a Valticích. Dnes mluvíme o této oblasti jako Lednicko-valtickém areálu.

Asi po hodině a půl jízdy v příjemně klimatizovaném autobuse následuje naše první zastavení na malém parkovišti nedaleko zámku Rendez-vous, kde nás už očekává náš průvodce celým areálem, člověk vysoce erudovaný, pan Mgr. Luboš Velecký, a naše putování začíná.

Nejprve přicházíme k malebnému zámku Rendez-vous (zvaný též Dianin chrám), kde se dozvíme, že ho nechal v roce 1812 vybudovat Jan I. z Lichtenštejna podle nártu Josefa Hardmutha (mimo jiné vynálezce tužky). Tento romantický poměrně mohutný empírový zámek stavebně připomínající jeden z vítězných oblouků

starověkého Říma, sloužil především jako shromaždiště panstva, které se chystalo na lov a posléze k volným zábavám, jimž sloužil v patře vybudovaný velkolepý hodovní sál. Na zdárný průběh honu dohlížela bohyně Diana, která dodnes sedí na trůně zdobícím vršek sloupu uprostřed průčelí.

Po zhlédnutí první malebné stavby se pozvolna vracíme k autobusu a pokračujeme pod vedením našeho průvodce pana Veleckého k další romantické stavbě, již je proslulá Kolonáda na Reistně.

Nachází se asi 2 km jihozápadně od Valtic, kde spojovala rakouské panství s českým. Její výstavba procházela několika názorovými a v důsledku toho i časovými peripetemi. Začal ji stavět Alois I. z Lichtenštejna někdy před rokem 1812, ale dokončil ji jeho mladší bratr Jan Josef. Figuruje hlavně jako vyhlídka, která je odtud skutečně nádherná. Na severu lze spatřit vinohrady obklopené Valtice a lednický park, na jihu rakouský Schrattenberg. Ale především je Kolonáda na Reistně důkazem toho, že se měli Lichtenštejnové rádi a vzájemně se ctili, o čemž svědčí i nápis vytesaný do průčelí nad korintskými sloupy. „Syn otci, bratr bratrům“ a „Nezapomenutelným předkům jediný zůstávající syn“.

Není bez zajímavosti, že právě v těchto místech po roce 1948 protínala krajinu ostnatá „železná opona“. Takže Reistna si musela na otevření počkat delší dobu.

Opouštíme půvabnou Kolonádu a naše kroky směřují k další mimořádně romantické památce – Třem Gráciím. Chrám Tří Grácií leží na trase spojující Valtice s Lednicí. Název tomuto krásnému polokruhovému klasicistnímu chrámu dalo právě sousoší tří nahých krasavic, které vytesal z jediného balvanu Leopold Fischer a které právě tento polokruhový chrám obtáčí. Na Třech Gráciích je zajímavé především to, že ve skutečnosti to žádné grácie nejsou, ale jedná se o trio antických bohyň – Athénu, Afroditu a Artemis, které kromě počátečního písmene mají společný lehký úsměv a plné postavy. Od chrámu Tří Grácií je rovněž nádherný výhled na Hlohovecký rybník, na jehož protějším břehu lze v dále zahlédnout Rybníční zámek.

Čas neúprosně ubíhá a před námi je poledne. Většina z nás touží po krátkém odpočinku a šálku kávy, ale než si splníme toto přání, přece jen si chceme ještě prohlédnout sice poněkud zanedbaný, ale architektonicky a historicky zajímavý Nový Dvůr (Arkádii). Tento empírový hospodářský objekt nechali Lichtenštejnové vybudovat (Josef Hardtmuth 1809 – 10) původně jako ovčín pro chov ovcí Merino (import ze Španělska), ale později se zde specializovali na chov vlastního ušlechtilého plemene kočárových koní (lednický hřebec), mimo jiné velmi vyhledávaných, tehdejší VIP společností. V současné době je statek Nový Dvůr hodně zchátralý, ale předpokládá se, že i tento objekt se dočká rekonstrukce, aby stejně jako ostatní stavby Lednicko-valtického areálu mohl reprezentovat svoji dobu a historický význam.

A jsme v Lednici. Po opulentním obědě, výborné kávě či dobrém pivku a malém odpočinku poněkud uchozených nohou pokračujeme v našich toulkách. Tentokrát vede naše cesta do nejatraktivnější části Lednicko-valtického areálu, a to zámeckého parku,

jehož dominantou je nádherný novogotický zámek a skleník s exotickými rostlinami. Máme možnost individuální volby. Někteří z nás míříme do zámku prohlédnout si vnitřní interiér, především knížecí apartmá, jiní směřují do skleníku.

Po společném srazu obou skupin jdeme příjemnou procházkou parkem k proslulému Minaretu, ale vyšlapat až nahoru na vyhlídku se nikomu z nás nechce. Pokračujeme proto dál k miniaturnímu přístavišti na Dyji, kde nás už očekávají dvě výletní lodě a téměř hodinová plavba poklidnou řekou. Obdivujeme některé zajímavé druhy tam žijící fauny, ale především nedokážeme skrýt údiv nad destruktivní činností, které se na stromoví lemující řeku Dyji dopouští místní nadměrná bobří populace.

A je před námi poslední zajímavý objekt, o němž se většina z nás domnívala, že je to skutečně jen zřícenina, a tím je Janův hrad.

Janův hrad alias Janohrad je nejen podivný, ale leží také v podivínském katastru. Vypadá sice jako středověká zřícenina, ale přitom byl vystavěn počátkem 19. století a navíc stojí na bažinách. V období romantismu chtěl každý šlechtic vlastnit pěknou zříceninu, a pokud se mu to nepodařilo, nechal si ji postavit. Podobně tak učinil Jan Lichtenštejnský, jehož jméno hrad nese. Za tímto účelem povolal již zmiňovaného architekta Josefa Hardmutha, který tuto stavbu nejen zrealizoval, ale hlavně zpevnil pohyblivé podloží dřevěnými rošty.

Přestože Janohrad klame svým vzhledem zříceniny, normálně se v něm fungovalo. V době lovů a štvanic tu panstvo pořádalo skutečně velkolepé hostiny. K hodování sloužil hlavní Rytířský sál, k odpočinku pak vedlejší salonky. Lovy začínaly a končily fanfárou, která zněla ze zadního ochozu s příznačným jménem Terasa trubačů.

Nejschopnější lovec toho dne byl provolán „králem lovu“ a jeho povinností bylo pít celý večer ze speciálního poháru. Skutečně velkolepé!

Prohlídkou Janohradu naše putování končí. Unavení, ale maximálně spokojení a naplnění množstvím nádherných zážitků se loučíme s naším průvodcem panem Mgr. Lubošem Veleckým, který se nám skutečně mimořádně věnoval. Nasedáme do autobusu a vracíme se zpět, směr Uh. Hradiště.

Výlet se jako obvykle vydařil a za jeho zdárný tematický a organizační průběh děkujeme především paní PhDr. Blance Rašticové a panu Ing. Ladislavu Šupkovi, který neochvějně bděl nad naší bezpečností a dodržování časového harmonogramu.

PhDr. Eva Domincová

Lednicko-valtický areál z pohledu turisty

Člověk je ošizen, když nejede přímo navštívit Lednicko-valtický areál s mnoha drobnými stavbami, věhlasný zámek v Lednici, jeho překrásným parkem a přírodou, která se po staletí vyvíjela na především vodnatých lokalitách. Jelikož se zabýváme révou vinnou, vinohradnictvím a vinařstvím a také botanikou a obecně biologií, dostalo se mi 24. května letošního roku možnosti navštívit tuto část jižní Moravy s Muzejním spolkem v Uh. Hradišti, jehož jsme se ženou členové. O aktivním muzejním spolku by se dalo napsat mnohé, ale jenom sdělím, že má 99 členů a letos oslavil desáté výročí trvání a za tu dobu zorganizoval v čele s dr. Blankou Rašticovou a bývalým starostou města Uh. Hradiště Ing. Ladislavem Šupkou mnoho krásných akcí.

Náš poznávací autobusový zájezd do Lednicko-valtického areálu začal zastávkou před Valticemi na parkovišti před hájenkou v lese, kde nás očekával průvodce pan Luboš Velecký. Elegán s knírkem a tím největším deštníkem se nám představil jako patriot Lednicko-valtického areálu a celou sobotu, kdy nás provázel, dokázal, že je znalec a milovník zdejší přírody, kultury a vinic zde pěstovaných a vína z nich vyráběného.

Naše zastávka začala prohlídkou loveckého záměčku, Dianina chrámu, zvaného Rendez-vous. Zde se setkávali lovci před honem a působil zde Josef Hardtmuth, zakladatel Koh-i-nooru. Zvláštností lovů zde konaných bylo, že šlo o tzv. parforsní hony, kdy se zvěř naháněla smečkou psů a úlovek nebyl skolen zbraní, ale ručně. Dnes se na záměčku konají prohlídky a svatební obřady. Nás Hradišťáky potěšilo, že rekonstrukci záměčku provedli restaurátoři otec a syn Martinákovi z Uh. Hradiště v roce 2008. Byla to pěkná zastávka lehce dostupná pro auto, pěší i cyklisty, kterými se to tu a všude dále jenom hemžilo.

Druhou zastávku jsme udělali na Kolonádě na Reistně, která se tyčí nad Valticemi. Tolikrát jsem jel přes Valtice a nikdy jsem tam nebyl! A taková škoda, taková krása, rozhled do kraje na všechny strany. Autobus zastavil u bývalého přechodu do Rakouska a my jsme se vraceli pěšky k Valticím a kolem vzorně obdělaného vinohradu jsme stoupali ke Kolonádě. Tam se pan Velecký rozhovořil o dnešních trendech pěstování révy a přizpůsobování se techniky vinicím. Jde o menší spony s větším počtem rostlin a byla řeč o terroiru, získávání minerality do vína.

Kolonáda byla symbolickou vstupní branou od Vídně na Moravu. Po zdolání 88 schodů

jsme vystoupali na horní plochu Kolonády, která je místní rozhlednou. Odsud jsme zhlédli Nesyt, největší moravský rybník, bylo vidět k Břeclavi, k Bratislavě, z lesa vyčnívala kulatá věž Minaretu a také zámček Rendez-vous, odkud jsme přijeli. Zde nás průvodce pan Velecký seznámil s historií Lichtenštejnů, kteří zde působili na 700 roků a chtěli zde vybudovat stát Lichtenštejnsko. Skupovali postupně pozemky a vysušovali mokré území systémem budování vodních kanálů, kterých je dnes vybudováno na 160 km, a získávali zde vysušené území – pole, lesy, vinohrady. Úseky byly propojené parky, ve kterých budovali záměčky. Přístup Lichtenštejnů ke krajině byl velmi citlivý a nenásilný a krajina zůstala přirozenou do dnešních dnů.

Z kolonády jsme přešli k Lednici a odbočili jsme vpravo do lesa ke Třem Gráciím, které byly postaveny v letech 1817–1827 podle předlohy Josefa Eugela. Cyklisty se to tady jenom hemžilo. V areálu provádí řízené degustace vín firma docenta Michlovského.

Od Tří Grácií jsme pokračovali pěšky po pevné cestě k objektu zvaném Arkádie Nový dvůr, který byl původně ovčárnou, chovali zde španělské plemeno Merino. Později se zde choval Bernský skot. Uprostřed oploceného statku Nový dvůr se tyčí kulatá budova se šindelovou střechou. Uprostřed sedávali majitelé panství a s oblibou hleděli na svoji chloubu – skot.

Vrátili jsme se k autobusu a pokračovali po silnici k Lednici. Projeli jsme rybníčnou krajinou. Vlevo od cesty jsme spatřili Hraniční zámek a vpravo ve výhledu Apollonův chrám.

V Lednici jsme si dali oběd a pokračovali přes zámek do zámecké zahrady. Pod skleníkem jsme narazili na strom zvaný Maklura s plody podobnými pomerančům. Dále zde rostla Pterocária, podobná ořešáku a my ji známe i z buchlovického parku. Šli jsme levou stranou k Minaretu přes Zvonkový most, Akvadukt, bránou kolem jeskyní. U Minaretu jsme se posilnili kávou a sledovali jsme pohyb mnoha procházejících turistů a cyklistů.

V šestnáct hodin jsme nastoupili na loď a po Černé Dyji, která ale není černá, je naprosto průhledná, jak nás přesvědčil kapitán lodi, když z hladiny nabral vodu do průhledného kelímku. Vodou z Černé Dyje je zásobováno i město Břeclav. V Černé Dyji žijí škeble, želvy, naráželi jsme na skupiny stulíku žlutého, viděli jsme dva ledňáčky a živého bobra, který jako všude jinde působí velké škody, překusováním kmenů stromů.

K Janovu hradu jsme dorazili v sedmnáct hodin. Ve dvou skupinách jsme byli účastníky prohlídky pseudozříceniny z roku 1801. Autorem tohoto projektu byl rovněž Josef Hardtmuth.

Zlatý hřebem našeho sobotního výletu byla návštěva vinotéky našeho průvodce Luboše Veleckého, umístěná v přízemí zámku Janohrad. Jako správný patriot propaguje vína ze čtyř vinařství z Valtic a Lednice. Účastníci zájezdu ochutnali 3–5 vzorků, koupili si nějakou sedmičku s sebou a před dvacátou hodinou jsme byli už v Uh. Hradišti. I z malého výletu může být velký zážitek a překrásné poznání, a to nám plně poskytla sobotní návštěva Lednicko-valtického areálu.

RNDr. Zdeněk Habrovanský

100. výročí Slováckého muzea

Celý rok 2014 byl ve znamení oslav 100. výročí založení našeho muzea. Vyvrcholením pak byl poslední květnový den se slavnostním průvodem, jarmarkem, otevřením nové multimediální expozice Slovácko a s večerním programem o historii muzea.

Při zahájení ve Smetanových sadech jsem byl přizván, co jeden z gratulantů. Svůj, pro nedostatek času zkrácený proslov uvádím zde v celém znění:

Vážený pane starosto, vážený pane redaktore Kretzi, vážený pane radní Kryštofe, dámy a pánové,

pokládám si za čest, že mohu dnešní slavnostní shromáždění pozdravit jménem Muzejního spolku v Uherském Hradišti. Přicházím s gratulací a hlubokou poklonou instituci, v níž se skromné městské muzeum rozrostlo a rozkošatělo. Máme dnes ve městě významný ústav, jehož každé oddělení představuje pracoviště nadregionálního významu.

Pozoruhodný rozvoj v uplynulých dvaceti letech a přátelská atmosféra, kterou pracovníci muzea vytvářejí, vede k stálému růstu zájmu veřejnosti. A tak bylo přirozené, že se skupina přátel z řad laické i odborné veřejnosti rozhodla založit muzejní spolek. A protože to je už deset let, chci na toto malé výročí dnes upozornit a také se trochu pochlubit.

Samozřejmě vám, kteří jste obeznámeni s historií Slovákého muzea je známo, že již dávno existoval Musejní a archeologický spolek Slováké museum navázavši na předchozí Národopisnou a musejní společnost. O něm se nemohu nezmínit.

Založen byl onen spolek v roce 1933, jeho předsedou se stal JUDr. Emil Tománek, městský radní, a na místě tajemníka se postupně vystřídali pp. Karel Horák a Vilém Hrubý. V roce 1935 podal spolek městské radě návrh na uspořádání Výstavy Slovácka, která se za jeho významné součinnosti v r. 1937 uskutečnila.

Ve výčtu předválečných osobností spolku jsou nezapomenutelná jména – Bedřich Beneš Buchlovan, Metoděj Garlík, Ruda Kubiček, Jiří Heřman, Antoš Horsák, Emil Žejglic, Rajmund Tománek a další. Ti postupně rozvíjeli jednotlivé odbory – národopisný, archeologický, literární, umělecký, historický.

Po nuceném protektorátním přerušení činnosti byl spolek obnoven v r. 1945 s předsedou Vladimírem Červinkou, ale už v r. 1948 se stal správcem muzea okresní národní výbor a o dva roky později byla samospráva muzea zrušena.

Pokrok druhé poloviny 20. století a zejména explozivní rozvoj informačních technologií od základu změnily podmínky existence a práce muzejních institucí. Naskýtá se otázka, zda ještě muzejní spolky mají dnes vůbec důvod vznikat a pracovat. Na ni jsme si odpověděli kladně. I když původní poslání spolků jako zakladatelů a budovatelů muzeí pominulo, je zde dostatek prostoru pro občanské sdružení. Vždy je zde prostor pro propagaci a péči o zachování kulturně historického dědictví, pro pořádání přednášek, besed, organizování vlastivědných vycházek, exkurzí a naučných zájezdů a dalších akcí.

V tomto duchu jsme koncipovali své stanovy a s uspokojením mohu prohlásit, že po celých dosavadních deset let je naplňujeme.

Suchý statistický přehled obsahuje 37 přednášek a besed, 10 cyklovýletů, 21 tuzemských a 13 zahraničních zájezdů. Některé akce, zejména odehrávají-li se v prostorách muzea, jsou pořádány ve spolupráci s ním; pokládám však za nutné zdůraznit, že autory významné části přednášek jsou členové spolku. U přípravy a organizace zájezdů to platí bez výjimky.

Témata, dobrá organizace a rovněž cena našich zájezdů vyvolala takový zájem, že jsme, ač neradi, museli v roce 2009 omezit počet řádných členů na 99. Nechtíce změnit spolek v cestovku. Přesto členská základna čítá 143 jmen včetně čekatelů, kteří nemají povinnost členských příspěvků. Myslím, že o vážnosti našeho spolku svědčí to, že našimi členy jsou takové osobnosti jako Josef Jančář, Luděk Galuška, Jaroslav Pelikán. Další oblastí, jíž se věnujeme, je činnost publikační. Vnitrospolkovou publikací je Spolkový zpravodaj, který dokumentuje prostřednictvím příspěvků členů veškerou spolkovou činnost. Dosavadních 10 čísel představuje základ spolkové kroniky. Náš spolek se podílel na vydání několika publikací doplňujících regionální knihovnu.

Počínem významným pro veřejnost je i převod filmů z archivu SAFu, které přežily v použitelném stavu povodeň, na moderní nosiče. Výsledky podpořené finančně městem se nabízejí ke zhlédnutí v muzeu.

Rád zmiňuji, že náš spolek inicioval jednání o umístění pamětní desky manželů Vaculkových z ateliéru Otmara Olivy na dům čp. 172. Velmi děkuji městu, že tento záměr zahrnulo do vzpomínek na 100. výročí narození Mistra Vaculky.

Takto jsme prožili svých prvních deset let a těšíme se, že nadále se budeme moci opírat o Slovácké muzeum s jeho stoletými kořeny. V ovzduší přátelské spolupráce, jímž se Slovácké muzeum vyznačuje, je radostné rozvíjet spolkovou činnost. Za to všem pracovníkům muzea děkuju.

Přeju našemu Slováckému muzeu do dalších let osvětleného zřizovatele, badatelské a výstavní úspěchy a zejména, aby dnes otvíraná expozice slavila stejný úspěch, jako ve své době ta předchozí.

Ing. Ladislav Šupka

Deset let spolku

Pro společnou připomínku deseti let činnosti našeho spolku byla zvolena cesta po Baťově kanále na trase Spytihněv–Uherské Hradiště. Aby byl uspokojen zájem všech členů, byl výlet, s ohledem na kapacitu lodi, koncipován pro dvě skupiny.

Poněkud překvapivý byl však poměrně malý zájem řádných členů, a proto byli přizváni čekatelé a rodinní příslušníci.

Dopolední skupina odstartovala tedy 21. června v 9 hodin autobusem do přístavu Spytihněv. Zde již nás očekávala loď Morava, aby neprodleně vyvezla společnost krátce na říční tok, který se nad spytihněvským jezem rozlévá do pozoruhodně širě. A pak následovalo proplavení první komorou a vjezd do plavebního kanálu. Po krátkém přivítání přišel na řadu přípítek s přáním dalších úspěchů a poděkování naší místopředsdkyni a neúnavné organizátorce, PhDr. Blance Rašticové.

Další plavba, během níž se postupně vylepšovalo počasí, ráno nepříliš přívětivé, byla ve znamení konzumace připraveného občerstvení a přátelského besedování. Dostalo se nám rovněž informací o plavidle, jímž jsme cestovali. Výletní loď Morava pořídilo Sdružení obcí pro rozvoj Baťova kanálu a vodní cesty na řece Moravě s příspěvím Zlínského kraje. Má kapacitu 60 pasažérů, ponor půl metru, pohon 44 kW motorem, dvě paluby, z nichž horní otevřená má sklápěcí zábradlí kvůli některým nízkým mostům, a samozřejmě má bar i WC. Vody Moravy brázdí od léta 2008 a jejím provozovatelem je spytihněvská firma Hamboot, s.r.o.

Plavební komory na naší trase byly ještě tři. A tak zbyl i čas na informace o stavbě, která každoroční jarní záplavy měly za následek snižování výnosů luk a polních plodin. Na řece se vybudovaly pohyblivé jezy, z nichž některé jsou dodnes zajímavé svým důmyslným řešením.

V téže době hledala firma Baťa nejlevnější způsob dopravy lignitu ze svého dolu v Ratíškovcích a jako optimální byla shledána doprava po vodě. Došlo pak k dohodě s ministerstvem zemědělství a projekt závlah se spojil s plavebním kanálem se závazkem J. A. Bati financovat technická zařízení a stavby nutné pro plavbu. Stavba proběhla v letech 1934-1938 a 2. prosince 1938 byl Baťův kanál slavnostně otevřen. Plavba pak probíhala s postupně odstraňovanými problémy, z nichž přetrval až do dnešní doby problém rychlého zanášení rejd plavebních komor.

Přechod fronty v roce 1945 znamenal, vzhledem k rozsáhlým škodám, několikaleté přerušení plavby – např. Spytihněvský jez byl zcela zničen. Opravy trvaly až do roku 1949. Na opravené plavební cestě se již nedopravoval lignit, ale štěrk. Trasa se nevyužívala v celé délce, ale jen od Babic, kde se převážně těžilo, nahoru do Otrokovic a po proudu do Kostelan. V Uherském Hradišti se naposled využil tento způsob přepravy při stavbě sídliště Mojmir začátkem 50. let, kdy bylo provizorní přístaviště zřízeno několik desítek metrů pod železničním mostem.

Začátkem 60. let byla plavba úředně zastavena, v dalších letech rozprodán lodní park a nastala léta chátrání. V roce 1972 byl statut vodní cesty zrušen a tento stav trval až do r. 1995, kdy byl průplav Otrokovice–Rohatec znovu zákonem zařazen mezi využitelné vodní cesty. Města a obce, které se spolu s okresními úřady podílely na myšlence využití kanálu pro turistiku, založily v r. 1995 Nadaci Agentura pro rozvoj turistiky na Baťově kanále. Město Uherské Hradiště patří k sedmi zakladatelům, k nimž se pak připojily další obce. Ve spolupráci s Povodím Moravy se obnovila splavnost celé původní plavební cesty. Na Nadaci, která ukončila svou činnost v roce 2006, navázala sdružení obcí ve Zlínském a Jihomoravském kraji.

Pro závlahy byla při kanále vybudována síť napouštěcích a vypouštěcích kanálů se stavidly, která umožňovala zavlažování pozemků. Na Hradištsku se však využívala jen do 50. let, zatímco na Veselsku a Strážnicku mnohem déle. Do lužních lesů se tam napouštěla voda ještě v 80. letech. Celý úsek Spytihněv–Staré Město je zajímavý rybářský revír.

Po vyplutí z komory na Zervavici jsme elegantním obratem přistáli u hradištské přístavní hrany a těsně po poledni loď s její přívětivou posádkou opustili, aby se mohla připravit na odpolední jízdu.

Její účastníci se sešli téměř všichni ve stanovených 14 hodin. Protože mezi oblaky vykukovalo sluníčko, zahájili jsme plavbu na horní palubě, kde jsme si vyslechli

uvítání posádky lodi. Odpolední plavba probíhala opačným směrem – po proplutí komorou na Zerkavici se loď Morava vydala směrem ke Spytihněvi. Na rozdíl od dopoledne se na kanálu plavily i menší lodě, s jejichž posádkami jsme se přátelsky zdravili.

Ani odpoledne nechyběl přípitek ke spolkovým „narozeninám“ a pohoštění v podobě studeného bufetu. Odpolední plavba trvala o něco déle, než ta dopolední, zdržení bylo zapříčiněno rušnějším provozem na kanálu a nutným čekáním před plavebními komorami.

Nucené zastávky nám však nijak nevadily, krátili jsme si je družným hovorem, pozorováním cyklistů a v několika případech i konverzací s těmi, kteří se zájmem přihlíželi provozu komor. Prodloužení plavby si však vynutilo mírné zkrácení závěrečné vyjížd'ky na tok řeky Moravy, šlo však jen o pár desítek metrů, takže odpolední skupina nemusela být zklamaná.

Po skončení plavby jsme se jen krátce zdrželi v přístavišti, neboť brzy pro nás přijel objednaný autobus, který nás zavezl do Uh. Hradiště. Věříme, že oslavy 10. narozenin spolku lze považovat za úspěšné a už nyní se těšíme na další.

Ing. Ladislav Šupka, PhDr. Blanka Rašticová

Kunštát a Pernštejn – soumrak středověku

V té části letošního léta, která byla opravdu létem, vydal se náš muzejní spolek na Vysočinu a to hned ke dvěma klenotům. 550. výročí mírových diplomatických misí Jiřího z Poděbrad a Kunštátu k západním panovnickým dvorům vedlo Národní památkový ústav k vyhlášení tohoto roku rokem pánů z Kunštátu. Zamířili jsme tedy do Kunštátu.

Zámek ze 13. století prošel mnoha přestavbami a úpravami a vystřídal mnoho majitelů – od pánů z Kunštátu přes Lamberky k posledním Coudenhove-Honrichs, kteří zámek obývali až do r. 1945. Po zestátnění už zámek sloužil různým účelům, což se na něm značně podepsalo. Dnes je přístupný tzv. Horní zámek s květnou zahradou, v současnosti jen travnatou, ale i tak krásnou, s mohutnými lípami a kaštany a bazénem s nymfou.

Nejdřív jsme se šli podívat na expozici V erbu tři pruhů (kunštátský znak), umístěné v zámeckých sklepeních. Při stoupající teplotě to bylo osvěžující a měli jsme možnost nahlédnout do útrob hradních základů a též vyjít na obranné hradby. Potom už jsme šli do přístupného jižního křídla zámku a prohlédli si to, co se už podařilo obnovit a znovu zařídit.

Začali jsme v krásně vybavené kuchyni a hospodářských místnostech, prošli jsme dál salony, hostinské pokoje, jak už to na zámcích chodí, až do úžasné knihovny. V místnostech posledních majitelů je i spousta fotografií, na které by bylo zajímavé podívat se zblízka, ale ne vše se dá stihnout... Skončili jsme v barokní kapli sv. Josefa. Za zmínku stojí velký rodokmen, který odkazuje na skutečnost, že krev pánů z Kunštátu koluje ve všech evropských královských rodinách (tedy aspoň nějaké promile). Snad se časem podaří zpřístupnit i další části zámku.

Vyšli jsme do horkého dne a pokračovali k hradu Pernštejnu. Chvillemi to sice vypadalo na „všichni ven a tlačit“, ale přijeli jsme v pořádku a hladově se vrhli do restaurace. Posilnění a napojení jsme pomalu stoupali kolem notoricky známé hranolové věže do vlastního hradu a vyčkali na průvodce.

Pernštejn jako všechny středověké hrady má několik stavebních stylů, z vnějšku si zachoval ráz goticko-renesanční. Rovněž vystřídal mnoho majitelů: Pernštejny, Lichtenstein-Castelkorne a nakonec Mitrovské. Každý z nich něco přidal nebo přestavěl. Za obléhání Švédy (1645) hrad utrpěl poškození, přišel o horní patro hranolové věže, ale dobyt nebyl (viz historka o holých zadcích obránců namířených na obléhatele). Prohlídku jsme začali ve vstupním sále, který hrál v mnoha filmových pohádkách, a pokračovali po úzkých chodbách na tzv. tyrolský dvoreček, který na mě spíš působil jako široký komín, a kolem něj jsme vystoupali na terasu čtyř ročních dob a po dřevěném můstku přešli na hranolovou věž.

Jistě si každý z nás odnesl svůj dojem, na mne nejvíc zapůsobila knihovna i s chudákem opelichaným vlkem bez ocasu. Určitě je na tak rozsáhlém hradě daleko víc zajímavých prostor, ale to bychom asi potřebovali celý den. V přilehlých prostorách hradu jsme mohli ještě projít výstavu Dlouhá cesta za krásou, inspirovanou diplomatickou výpravou pana Lva z Rožmitálu (švagr Jiřího z Poděbrad) po evropských panovnických dvorech v letech 1465–7. Přiznám se, že jsem nepochopila, proč dostala výstava tento název a zrovna tak bych čekala víc vystavených předmětů z tehdy navštívených zemí, nicméně texty na panelech z pera kronikáře výpravy Gabriela Tetzela jsou zajímavým svědectvím o poměrech a způsobu života v tehdejší Evropě. Myslím, že každý z nás si odnesl mnoho dojmů z krásného letního dne stráveného s historií a navíc v krásné přírodě Vysočiny.

Mgr. Aranka Šupková

Lítovlí a Uničovem s Muzejním spolkem

Oficiální předpověď počasí na sobotu 30. srpna 2014 není zcela povzbudivá. Slibujesnad všechny možné varianty vývoje od přeháněk přes bouřky až k trvalému dešti. Zatímco vedoucí zájezdu B. Rašticová přemlouvá sv. Petra, aby i tentokrát zůstal naši skupině příznivě nakloněn, další z účastníků, na základě zjištěné shody několika zahraničních i našich matematických předpovědí na internetu, však žádnou nepřízeň počasí v místě našeho příštího působení nepřipouští. A tak ráno přesně v 7:15, abychom nikomu neujeli, vyjíždíme zájezdovým autobusem ČSAD, z nyní již obvyklého nástupiště č. 26 na autobusovém nádraží v Uherském Hradišti, směr města Litovel a Uničov, která se tentokrát stávají cílem naší poznávací cesty na základě pozvání Muzejní společnosti Litovelska. V průběhu cesty nás B. Rašticová upozorňuje, že Uh. Hradiště a Litovel mají mnoho společného, mimo jiné jde o královská města na řece Moravě, obě založená Přemyslem Otakarem II. ve stejnou dobu.

Po příjezdu nás u litovelského muzea vítají Mgr. Robert Najman, pracovník tohoto muzea a předseda místní Muzejní společnosti, a Ing. Radovan Urválek, člen jejího výboru, který se ujímá také průvodcovské části po městě Litovel. V úvodu nám přibližuje historii Litovle, zvané také Hanácké Benátky, protože je zbudována na 7 souběžných ramenech řeky Moravy. Procházíme kolem zbytků městského opevnění ke Švédské desce, památce z roku 1652 připomínající dobytí města Švédy za třicetileté války, až k městským rybníkům, Olomouckému (dříve Německému) a Uničovskému (dříve Českému). U Českého rybníku nám je představena budova Gymnázia Jana Opletala, postavená v neorenesančním stylu v letech 1903-1904 pro česky mluvící studenty podle projektu arch. Josefa Bertla, se 4 velkoplošnými mozaikami od malíře Jano Kóhlera s výjevy z historie města.

Před budovou je busta Jana Opletala, který zde studoval, nedaleko socha T. G. Masaryka a památník prvního českého starosty Litovle Václava Sochy s deskou připomínající jeho vítězné volby v roce 1899. Jak však upozornil náš průvodce, již tehdy voleb zmanipulovaných...

Seznamujeme se také s rekonstrukcí litovelských parků zpustošených tornádem 9. 6. 2004, na které upomíná žulový obelisk. Dále se procházkou věnujeme významným

stavbám, domu Husova sboru z roku 1892, vile starosty V. Sochy z roku 1910, do které neváhal ve vstupu zabudovat jednak původní renesanční portál radnice z roku 1572, ale i náhrobní desky šlechty z místního kostela. Vila ve velmi neutěšeném stavu slouží nyní Policii ČR.

Dále pokračujeme kolem sídla Správy Chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví na náměstí Přemysla Otakara, které je právě v rekonstrukci. Dominantou náměstí jsou budova radnice se 72 m vysokou věží a morový sloup z roku 1724.

Seznamujeme se i s dalšími zdejšími významnými stavbami a historií vývoje náměstí. Pozoruhodné však je, že pod náměstím i radniční věží protéká zaklenuté jedno z ramen řeky Moravy, zvané Nečíz, ke kterému v malé otevřené části před radnicí vedou oboustranné schody, památka Schody k Nečízu. Kolem Nečízu pak pokračujeme k vzácné pozdně gotické kapli sv. Jiří z roku 1484 a kostelu sv. Marka původem ze 14. století.

Zde se po výkladu rozdělujeme na dvě skupiny, jedna se odebrá do soukromého muzea harmonik, druhá do litovelského muzea, kde nás Mgr. Najman seznamuje s historií muzea a provádí expozici k 100 letům železniční trati Litovel–Senice na Hané a Litovel–Mladeč a expozici Litovelská řemesla.

Při výměně skupin mezi muzei můjím stále funkční hydrocentrálu z 30. let minulého století. V muzeu harmonik obdivujeme expozici více než 300 ks tahacích harmonik – akordeonů a heligonek, z nichž nejstarší mají kolem 150 let. Poutavé povídání majitele

muzea pana Jiřího Sedláčka o historii těchto nástrojů i jejich výrobě a složité rekonstrukci nám osobně doplňuje ukázkami hry i pestrosti a rozsahu tónů některých typů harmonik. V restauraci litovelského muzea následně obědváme, a i když jsme měli jídla předem vybrána a objednána a počítali s dostatečnou časovou rezervou, díky pomalosti personálu nabíráme zpoždění oproti plánovanému časovému harmonogramu.

S tímto vědomím se loučíme s Litovlí a vydáváme se autobusem přes hlavní tok řeky Moravy, kde na chvíli zahlédneme Svatojánský most z roku 1592, nejstarší funkční kamenný most na Moravě a třetí nejstarší v ČR. Přes Červenku a Střelice vjíždíme do Uničova, kde nás již čeká naše další průvodkyně, slečna Maštalířová z městského informačního centra. Ta nás nejprve, abychom nenarušili blížící se mši, vede do původně gotického farního kostela Nanebevzetí Panny Marie.

Na jeho bočním venkovním prostranství stojí bronzová socha sv. Jana Sarkandra, který zde působil v letech 1609–1611. Byla zde umístěná v roce 1995, v roce jeho svatořečení. Jejím autorem je nám známý absolvent hradištské SUPŠ a organizátor hradištských Symposií lité medaile Miroslav Kovářik z Ratíškovic. Následně jdeme do Muzea baroka, vzniklého v roce 2010 přestavbou nevyužívaného historického domku vedle fary. I zde se rozdělujeme z kapacitních důvodů na dvě skupiny. Jedna absolvuje expozici barokních obrazů, soch a artefaktů uvnitř muzea, druhá na nádvoří vyslechne výklad o historii a zajímavostech Uničova. Města založeného roku 1213 markrabětem Vladislavem Jindřichem, které prošlo mnoha dramatickými historickými událostmi. Do roku 1945 bylo součástí Sudet a tedy převážně s německým obyvatelstvem, které bylo po osvobození odsunuto, se všemi důsledky pro vylištěné město.

Po absolvování prohlídky muzea i druhou skupinou se přemísťujeme na Masarykovo náměstí, kde si prohlížíme impozantní 22 m vysoký mariánský sloup, zbudovaný v letech 1729–1743 a místní radnici z přelomu 14. a 15. století.

Následně, až na výjimky, absolvujeme výstup na vyhlídkový ochoz její 45 m vysoké věže. V podkroví věže si máme možnost prohlédnout i výstavu o pravěku Uničovska. Vyčerpání výstupem i dalekými výhledy na okolí města, Jeseníky i jiná pohoří, vítáme oživovací přestávkou s kávou a nápoji v místní zahradní restauraci. S čerstvě nabytými silami se vydáváme do objektu minoritského klášterního kostela Povýšení sv. Kříže, pocházejícího z první poloviny 14. století, který byl však již odsvěcen a slouží jako monumentální koncertní síň. S obdivem se díváme na vybavení novými mohutnými varhanami v prostoru bývalého kněžiště.

Staveništěm právě rekonstruovaných komunikací a chodníků místních uliček jsme odvedeni do městské šatlavy, sloužící v současnosti jako atraktivní muzeum věžeňství 19. století a počátku 20. století. I tuto prohlídku musíme absolvovat z kapacitních důvodů ve dvou skupinách, a tak se i druhé skupině dostává výklad o historii a zajímavostech města.

Prohlídkový okruh cestou k autobusu uzavíráme u pozůstatků obranného vodního příkopu a hradeb s bývalou městskou zbrojnicí, která v současnosti slouží jako muzeum U Vodní branky, kde jsou vystaveny místní archeologické nálezy a expozice historie města. Tu však již nemáme možnost zhlédnout. Děkujeme naší průvodkyni za doprovod, výklad i ochotu, že se nám ze svého volna věnovala o hodinu déle proti původnímu plánu. Tleskáme jí za její první průvodcovský výklad pro tak velkou skupinu

poučených návštěvníků a dodáváme jí další odvahy věnováním drobnosti z produkce vinohradů dr. Habrovanského. V 18 hodin se, sice s hodinovým zpožděním, ale spokojeni a plni dojmů a nabytých poznatků, vydáváme zpět k domovu.

Nutno dodat, že děkujeme i sv. Petru, který Blanku Rašticovou vyslyšel. Celý den totiž absolvujeme bez jediné kapky deště. No a samozřejmě velký dík patří samotné Blance Rašticové, která to vše dojednala, přichystala, propočítla, objednala, odšéfovala... No prostě, jako vždy perfektně zorganizovala.

Ing. Jaroslav Hrabec a Věra Pochylá

Umění čistého srdce

16. října se v Galerii SM otvírala rozsáhlá výstava díla manželů Idy a Vladislava Vaculkových, jejíž autorkou, stejně jako krásného katalogu, je PhDr. Milada Frolcová.

O dvě hodiny dříve s výrazně menší účastí byla odhalena pamětní deska, či lépe řečeno třídílná nástěnná plastika Otmara Olivy na nároží domu čp. 172 k počtě obou umělců, kteří zde dlouhá léta žili. Dá se dokonce říci, že mírný zájem veřejnosti vyvolala jen přítomnost vysokozdvížné plošiny.

Tato událost stojí za uvedení v našem zpravodaji, neboť je výsledkem naší iniciativy. Po informaci, že se ak. sochař Otmar Oliva zabývá vytvořením pamětní desky pro svého učitele Vl. Vaculku ke 100. výročí jeho narození, bylo třeba vyřešit praktické otázky pro úspěšnou realizaci. Zde přispěl náš spolek spolu s PhDr. Jaroslavem Zapletalem. Po získání souhlasu majitelů domu a vyřešení technologie výroby – namísto těžkého a drahého bronzu poniklovaný hliník ve firmě Alucast — bylo velmi důležité získání záštity a spolupráce města Uherské Hradiště.

A tak od roku 2011 pak ve velehradském ateliéru postupně vznikala plastika, jež mimo textu připomíná fragmenty děl obou nezapomenutelných tvůrců.

Po několikerém zkoušení a připasová-
vání na místě byly 13. října všechny díly osazeny. Nároží Františkánské a Havlíčkovy ulice tak bude trvale připomínat významné hradištské umělce. Město se obohatilo o další realizaci díla dnes již světového sochaře Otmara Olivy.

Ladislav Šupka

Projekt ROSTISLAV, Po stopách Sedmipočteníků

Ve čtvrtek 23. 10. byl přednáškový sál Slovákého muzea zcela zaplněn.

Nejen členové spolku, ale také veřejnost si přišla vyslechnout besedu s účastníky putování po stopách Konstantina a Metoděje a jejich žáků, PhDr. Ivo Frolcem, ředitelem Slovákého muzea, a archeology Mgr. Miroslavem Vaškových, Ph.D., a Mgr. Tomášem Chrástkem. Vzhledem k tomu, že této zajímavé besedy se zúčastnila jen část členů spolku, požádala redakce Spolkového zpravodaje jednoho z účastníků, Mgr. Tomáše Chrátka o zpracování následujícího příspěvku:

Projekt ROSTISLAV je zaměřen na hledání nových cest a způsobů prezentace hmotného a nehmotného kulturního dědictví s využitím moderních digitálních prezentačních forem. Tematicky je orientován na tradiční kulturní téma slovanských států, kořeny slovanské kultury, počátky písemnictví a tradice a příběh sv. Sedmipočteníků. Partnery projektu jsou Slováké muzeum v Uherském Hradišti, Nacionalna Ustanova Zavod za zastita na spomenicite na kultura v Ohridu (Makedonie), Regionalna Biblioteka Luben Karavelov v Ruse (Bulharsko), obec Bojná (Slovensko) a Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.

Tradice svatých Sedmipočteníků vzniká v době středověku v Bulharsku, samotný název Sedmipočteníci je poprvé doložen až z poloviny 18. století. Počátky této tradice však sahají o několik století dříve, do doby 9. a počátku 10. století, a dalekosáhlé

překračují geografické hranice tehdejší Bulharské říše. Odkaz „Sedmipočetníků je dodnes živý v kultuře evropských slovanských států. Mezi Sedmipočetníky patří Konstantin (Cyril), Metoděj a jejich žáci, Naum, Kliment, Angelár, Sáva a Gorazd. Po smrti Metodějově byli významní žáci bratří Cyrila a Metoděje vyhnáni z Velké Moravy na území dnešní Makedonie, Bulharska, Albánie. Poté bylo provedeno systematické, násilné zničení všech dostupných dokladů a připomínek cyrilometodějského působení na území Velké Moravy. Můžeme říct, že i když na Velké Moravě bylo dílo Cyrila a Metoděje vyvráceno vyhnáním jejich žáků po Metodějově smrti, přece jenom jejich odkaz na poli církevně-slovanské kultury nebyl zapomenutý. Naopak, v následujících staletích slovanský jazyk a písemnictví díky jejich žákům vydaly bohaté plody ve vývoji slovanských národů. Zejména Bulharsko se stalo jakýmsi ohniskem další christianizace východních Slovanů.

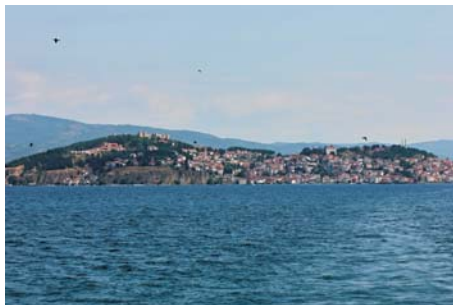
Za partnery projektu ROSTISLAV se v červnu 2014 vydala tříčlenná delegace zástupců Slovákého muzea sestávající z ředitele Iva Frolce, zástupce ředitele a archeologa Mirka Vaškových a v neposlední řadě vedoucího výpravy a archeologa Tomáše Chrástka.

První cesta tříčlenné muzejní delegace směřovala do jihozápadní Makedonie, do města Ohrid. Město je sice zapsáno na seznamu světového dědictví UNESCO, ale leží stranou zájmu masového turistického ruchu, a tudíž i hlavních dopravních uzlů. Pokud pominu standardní způsob dopravy vlastním automobilem, existují v současné době 3 varianty cesty s využitím veřejných dopravních prostředků. První je 25 hodinová cesta vlakem na sever Makedonie do Skopje, potom autobusem do Ohridu, druhá letecky do Skopje a poté opět autobusem a třetí letecky do Soluně, autobusem do Floriny na severní hranici řecké Makedonie a republiky Makedonie a s místním řidičem do Ohridu. My jsme zvolili variantu třetí, která je sice nejkrkolonnější, ale i nejzajímavější. Po skličující cestě těžbou a průmyslem zničeným vnitrozemím severního Řecka nás Makedonie přivítala zelenými lesy a nádhernou scenérií Ohridského jezera obklopeného horskými štíty.

Město Ohrid leží na břehu stejnojmenného jezera. Ohridské jezero vzniklo před 3–4 miliony let a spolu s jezery Bajkal, Titicaca a Tanganyika patří k nejstarším jezerům na světě, samotné jezero je 30 km dlouhé, 15 km široké a až 290 m hluboké. Zajímavostí je, že jezero nemá žádný viditelný přítok, jeho voda pochází ze sousedního Prespanského jezera a podzemními kanály pod pohořím Galičica vyvěrá

v místech, kterým se říká Prameny, dnes je zde pláž, několik restaurací a přírodní rezervace. Na útesu nad jezerem poblíž Pramenů se nachází klášter sv. Nauma.

Klášter sv. Nauma je jednou z nejdůležitějších lokalit spojených s činností

Sedmipočetníků. Klášter byl založen roku 905 sv. Naumem, který je zde zároveň i pohřben. V současné době je areál kláštera upraven na hotel. Přístupný veřejnosti je pouze kostel sv. Nauma, který je bohatě zdoben freskami ze života a činnosti Sedmipočetníků.

V kostele se nachází i hrob sv. Nauma, který je významným poutním místem a každý kdo je čistého srdce a položí ucho na jeho hrob, může dodnes slyšet jeho tlukoucí srdce.

Samotné město Ohrid, ležící 20 km severně od kláštera sv. Nauma. Dnešní město stojí na základech antického Lychnidu a je jednou z nejdůležitějších turistických lokalit Makedonie. Mezi turisty však převažují hlavně tuzemští návštěvníci, a tak si město dodnes uchovalo jedinečnou atmosféru starobylého města, nepoznamenanou masivní konzumní západní turistikou. Dnešní podoba města vznikala od 7. stol. n. l., v době byzantského období byl Ohrid kulturním a ekonomickým centrem regionu. V 9. století zde založil sv. Kliment slovanskou univerzitu. Sv. Kliment je i patronem města a jeho hrob se nachází v kostele sv. Pantelejmona na návrší Plaošnik, které je významnou archeologickou lokalitou s nálezy z antického období města a kde je dnes budován areál univerzity.

Prohlídka vrcholu Plaošnik v Ohridu, zleva Goran Patchev, Mirek Vaškových a Ivo Frolec

Jedním z nejznámějších míst v Ohridu je kostel sv. Joan Kaneo, postavený na útesu nad jezerem a rybářskou osadou. V samotném městě stálo v byzantském období celkem 365 kostelů, na každý den v roce jeden, a jejich pozůstatky lze vidět v městských uličkách na každém kroku. Ohrid je skutečnou perlou Balkánu s nezapomenutelnou atmosférou, kulturními památkami, úchvatnou scenérií a ochotnými obyvateli. Ochotnými a pohostinnými průvodci městem se nám stali kolegové z ohridského památkového institutu, Goran Patchev a Goce Angelicin Zura.

Druhá cesta naší delegace směřovala do Ruse a Velkého Tarnova. Nejbližším dopravním uzlem je v tomto případě hlavní město Rumunska Bukurešť. To, že směřujeme na východ, bylo patrné už při nástupu do letadla rumunských aerolinek, kde byl jeden ze sedáků našich sedadel „vyndávací“. Dalším specifikem bulharské dopravy je absence státní autobusové dopravy, kterou suplují soukromé minibusy, přičemž na jedné lince jezdí několik firem v různých časech a z různých nástupišť, zorientovat se v neexistujícím jednotném jízdním řádu, chaosu nástupišť a přepážek s prodejem lístků je bez znalosti místních poměrů vcelku složité.

První zastávkou na cestě Bulharskem bylo přístavní město Ruse, jedná se o páté největší město Bulharska a důležitý přístav na Dunaji, který obsluhuje významnou část bulharského obchodu. Ruse leží na pravém břehu Dunaje a s Rumunským Giurgiu na levém břehu jej spojuje most přátelství dlouhý 2,8 km. Poměrně ponurou atmosféru industriálního přístavního města rozešlo přátelské přijetí kolegů z regionální knihovny, která sídlí ve středu města v komplexu tří budov, nejstarší z nich je dům obchodníka Todor Atanasova z konce 19. století, další potom bývalé sídlo obchodní komory, poslední je novodobá přístavba z roku 1970.

*Prohlídka knihovny v Ruse, Teodora Evtimova
a Mirek Vaškových*

Závěrečnou zastávkou na cestě po stopách Sedmipočteníků bylo Veliko Tarnovo, město carů. Dnešní Tarnovo je cílem mnoha turistických zájezdů, leží na řece Jantře a nachází se 100 km jižně od Ruse v pohoří Stara Planina. Veliko Tarnovo bylo ve 12.–14. století hlavním městem Bulharské říše, na vrcholku Tsarevats se nacházelo nejen sídlo panovníka ale i sídlo patriarchy, které bylo nositelem tradice literární školy, jejíž základy položil sám Klimet Ohridský. Dnes se jedná o důležitou kulturní památku.

Setkání s kolegy v Makedonii a v Bulharsku bylo pro všechny členy delegace inspirujícím zážitkem kulturním i profesním. Co se týče prezentace archeologických lokalit v terénu, je ohridské návrší Plaošnik výborným příkladem, kterým se lze ubírat i v našem prostředí. V obou zemích je tradice sv. Sedmipočteníků stále živá a úcta ke svému kulturnímu dědictví by měla být příkladem i nám. Odkaz Cyrila a Metoděje, který byl u nás potlačen, je stále živý a kulturně máme k těmto zemím mnohem blíže než k západu, kterému se snažíme vyrovnat a přiblížit. Neměli bychom tedy zapomínat na naše kulturní kořeny.

Mgr. Tomáš Chrástek

Zájezd do Vídně za uměleckými díly

Další zdařilý zájezd, tentokrát poslední v roce 2014, v neobvyklém termínu, a to v neděli, uspořádal muzejní spolek dne 23. listopadu do Vídně. Už teď na začátku článku, podotýkám, že neděle, oproti jindy pořádaným zájezdům o sobotách, je pro návštěvu přeplněné Vídně a výstav různých malířských žánrů daleko příhodnějším dnem.

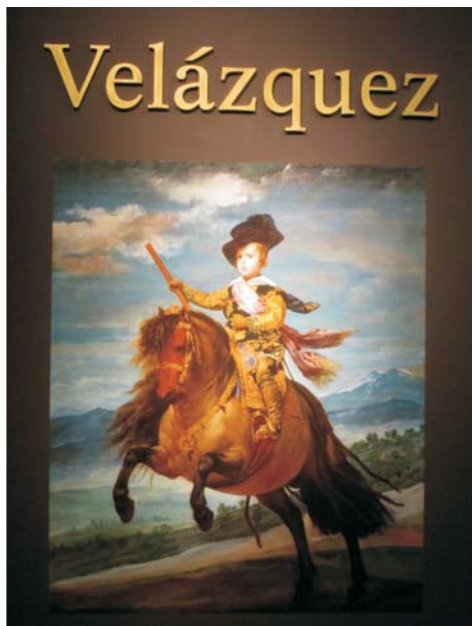
Scénář zájezdů je jako přes kopírák. Odjezd ráno v 7:00 hodin z autobusového nádraží ČSAD a na nikoho nečekáme. Tak to Blanka říká a tak to funguje. V Kunovicích jako poslední nastupující přibíráme do autobusu manžele Demlovy a pak frčíme k Mikulovu, kde si uděláme dvacetiminutovou přestávku, po níž náš „dvorní“ řidič Vít a Čtvrtníček uhání k Vídni. Na rozdíl od našich klikatých silnic do Mikulova nás dále čekaly rovnější úseky včetně kusu nové dálnice.

Já jsem v noci připravil malý referát do autobusu na téma z jiného soudku – o DAC Wiener Gemischter Satz – neboli Vídeňské směsné výsadbě vinic, o pěti českých VOC (Vína Originální Certifikace), o výstavě oranžových vín ve Vídni a o otevření rozhledny Floriánka v Polešovicích s patronem Ing. Václavem Křivánkem.

DAC Wiener Gemischter Satz je v Rakousku už devátou apelací a vznikl v roce 2012 ve Vídni. V posledním dvacetiletí jde totiž o třídění vín ne podle germánského systému dle cukernatosti sklizených hroznů, ale vína se začínají třídit podle románského způsobu dle půdních a klimatických podmínek do takzvaných apelací (DAC, VOC ... a mnoho dalších podle zemí vzniku). Systém DAC jsem srovnal s českými pěti VOC, které vznikaly od roku 2005, poslední v roce 2013. Jde o VOC Znojmo, VOC Mikulov, VOC Pálava, VOC Modré hory a VOC Blatnice.

Dále jsem pohovořil o nových trendech ve výrobě vín s dlouhou macerací na slupkách – oranžová vína. V roce 2012 proběhly tři výstavy těchto vín, a to v Zagrebu, ve Vídni a v Praze. Závěrem jsem připomněl, že 5. října letošního roku byla otevřena rozhledna Floriánka v Polešovicích, odkud jsou výhledy při jasné obloze až do Rakouska – vrcholky kolem Mikulova a s optikou i na Alpy.

U mikrofonu mě vystřídala paní doktorka Blanka Rašticová s výkladem o životě a díle Joana Miró, jehož obrazy jsou vystavovány v Albertině, a Henriho de Toulouse-Lautreca, jemuž je věnována výstava ve vídeňském Kunstforu.

Poté, co jsme dorazili na Bellariastrasse za přírodovědným muzeem, rozešli se účastníci zájezdu do jednotlivých výstavních prostor. Kromě uvedených dvou byly další možnosti k navštívení výstav Dolní Belvédér (Oranžérie), kde probíhala výstava Im Lichte Monets (Ve světle Moneta – rakouští umělci a díla velkých impresionistů), dále v Museums Quartier bylo možno navštívit výstavu nazvanou Alberto Giacometti a Pioniere der Moderne.

Naše šestičlenná rodina navštívila vídeňské uměleckohistorické muzeum, kde byla výstava obrazů Diega Velázqueze a v expozici díla dalších umělců. Člověk se při návštěvě velkých a krásných pláten nadnese nad věci a nad normální každodenní starosti.

Umělecký zážitek měl každý z účastníků zájezdu po svém, podle toho jaký druh umění navštívil. Mnohé z nás zaujala výstava díla Joana Miró, jakož i plastiky jednoho z nejvýznamnějších rakouských sochařů období tzv. druhé republiky, Karla Prantla. Milovníci ušlechtilého kamene si na ní přišli na své...

Do odjezdu autobusu v 17:30 hodin měl každý volný čas na prohlídku Vídně, návštěvu restaurací s obědem, návštěvu četných kaváren ve středu města. Mnozí navštívili vánoční trhy a dali si horký punč, svažené víno či jiné speciality Vídně. Naše skupina navštívila restauraci zvanou „Centimetr“ (asi 250 metrů za radnicí), kde jsme dostali za neuvěřitelně nízké ceny dvojnásobné porce jídla. Doporučujeme!

O svých zážitcích může každý povyprávět a zavzpomínat za dlouhých zimních večerů. Zdařilý zájezd byl ukončen návratem našeho autobusu do Uherského Hradiště před půl devátou večer.

RNDr. Zdeněk Habrovanský

Vydal Muzejní spolek v Uherském Hradišti, občanské sdružení
Texty: PhDr. Eva Dominová, RNDr. Zdeněk Habrovanský, Mgr. Tomáš Chrástek,
Ing. Jaroslav Hrabec, Věra Pochylá, PhDr. Blánka Rašticová, Mgr. Aranka Šupková,
Ing. Ladislav Šupka

Foto: PhDr. Milada Frolcová, RNDr. Zdeněk Habrovanský, Ing. Jaroslav Hrabec,
Mgr. Tomáš Chrástek, Ladislav Chvalkovský, Mgr. Jaroslav Janovský, Miroslav Potyka,
Bernard Raštica, Ing. Ladislav Šupka
Grafická úprava: Ema Pelikanová